

KRASSÓ GYÖRGY (London):

Tüntetések Budapesten

— OTTHON IS MEGEMLEKEZTEK ^{szé} NAGY IMRÉRŐL ÉS MÁRTÍR TÁRSAIRÓL —

Jóllehet a Magyar Televízió esti adása csak öt előállított személy nevét sorolta fel, a tegnapi rendőrterror során sokkal több embert vettek őrizetbe és még nagyobb volt azoknak a száma, akiket rohamrendőrök súlyosan bántalmaztak. A nap Nagy Jenőnek, a Demokrata c. független lap szerkesztőjének és Philipp Tibornak, az „INCONNU” csoport tagjának őrizetbe vételével kezdődött: őket kora délután szabadon engedték. A rákoskeresztúri temetőben a mindenfelé jelenlévő rendőrök nem akadályozták meg a megemlékezés megtartását, de már délután 3 órakor a Hősök terén a rendőrség sokakat fizikailag is bántalmazott — elsőnek Pákh Tibort vitték el, akit Alsógödön tettek ki a rendőrautóból. Őrizetbe vették Rácz Sándort, a Nagy-Budapesti Központi Munkástanács 56-os elnökét is. Igazoltatták és rövid időre előállították Dénes János 56-os kőbányai Munkástanács elnököt és Csoóri Sándor költőt is, akiknek bűne az volt, hogy a forradalom után kivégzettek emlékező beszédet kívántak mondani.

Később délután a Batthyány Örökmécsesnél gyülekeztek 250—300-an, de a környező utcákat óriási rendőri erők zárták le, s így mintegy 300-an a kordonon kívül rekedtek. Az Örökmécses szoros gyűrűbe zárták a rendőrök, de pontosan fél ötkor egy idős néni, Tamás Gáspár Miklós filozófus, a Fiala Demokraták Szövetségének szóvivője — Orbán Viktor és Fodor Gábor és többen mások virágokkal, koszorúkkal megindultak az emlékmű felé. Ekkor indult meg a rendőri akció is. Egy férfit, aki „Batthyány-Nagy Imre Örökmécses” feliratú táblát helyezett a földre, a rendőrök azonnal elhurcolták és ugyanez történt Tamás Gáspárral is, aki beszédéből csak a Barátaim szót tudta elmondani. Hasonló sors érte Orbánt Vikort, aki Tamás Gáspárt próbálta kimenteni a rendőrök kezei közül. Demszky Gábor a Bajcsy-Zsilinszky út felől igyekezett megközelíteni az Örökmécses, de a rendőrök elgáncsolták, gumibottal fejbevágták, és közvetlen közelből könnygázt fröcskölték a szemébe. Feleségének, Hodosán Rózának a nyakát szorongatták, majd egy autó oldalához csapták. A terén lévő őrszobára vitték őket és — akárcsak a többieket — szorosan megbilincseltek, Hodosán Rózát még itt is bántalmazták. Az Örökmécsesnél összesen 12 tüntetőt vettek őrizetbe: a mondottakon kívül Kőszeg Ferencet, Vásárhelyi Antalt, egy Gossányi nevű postai dolgozót és másokat, köztük egy félkarú fiút. Az őrizetbe vettek bilincsbe verve szállították át az V. kerületi — Szalay utcai — rendőrkapitányságra, ahonnan este 10 órakor engedték szabadon őket Demszky Gábor és felesége kivételével. Demszkyék a belügyminisztérium állambiztonsági osztályának Tolnai Lajos utcai épületébe vitték, ahol mindkettőjüket a rendőrök megtámadásával vádolták. A fején, karján sérüléseket szenvedett Demszkyt és Hodosán Rózát éjfélkor engedték el.

Még több személyt is bántalmaztak a rendőrök az Örökmécsesnél tüntetők közül, akik „Nagy Imre” és „Demokráciát!” jelszavakat kiáltva és a Himnuszt énekelve elvonultak a térről és csatlakoztak a rendőrkordonon kívül rekedtekhez. Az öt-hatszáz főre duzzadt tömeg „Szabad Televíziót!” kiáltásokkal a televízió épületéhez vonult, ahol Kis János, a Beszélő szerkesztője mondott rövid beszédet, hangsúlyozva, hogy az 56 utáni restauráció nem konzolidációt hozott, hanem a korábbinál is mélyebb válságot készített elő. Kis János után Mécs Imre emlékezett meg Nagy Imréről és a megtorlás áldozatairól. Közben motoros rendőrök és gyalogos rohamosztatok támadták meg a tömeget, és többeket bántalmaztak — köztük Bouquet Gábor munkást, Haraszi Miklós feleségét és fotóriportereket —, de a tüntetőknek sikerült kimenteniük kezük közül az elfogottakat.

A most már több mint ezer főnyi menetet a Münnich Ferenc utcán át a Vörösmarty térre vonult „ÁVH”, „Fasiszták”, „Rendőr-állam” és „Igazságot 56-nak” kiáltásokkal. A motoros és gyalogos rendőrök szorosan a nyomukban haladtak, és mind útközben, mind a Vörösmarty téren — ahol a szökőkút párkányán ismét Mécs Imre mondott beszédet — többeket ismét őrizetbe vettek. Sok tüntetőt ütlegeltek, így Solt Otília szociológust, egy terhes nőt és fiatalokúakat. A filmezni, vagy fényképezni próbálók kamerájából a rendőrök kivették és elkobozták a filmet, illetve videokazettát. A nap folyamán tettelesen bántalmazták az Egyesült Államok budapesti nagykövetségének egyik titkárát is

Este hét órakor színültig megtelt a Mártírok útjai ferencesrendi templom. A rendőrség megtiltotta a gyászünnepség megtartását, s így az összegyűltek közösen imádkoztak, majd egy egyházi éneket, azután pedig a Himnuszt és a Szózatot énekeltek el. Szemben a mellékutcákban ismét ott volt a legmodernebb nyugati felszereléssel ellátott rohamrendőrség, és a templomból kijövők — együtt maradván — hosszú ideig néztek farkasszemet velük. Este nyolc órától éjjel kettőig Konrad György, Csalog Zsolt, **Eörsi István**, Rácz Péter, Korniss Mihály és Petri György olvasta fel megemlékező írásait Kenedi János budai lakásában.

A Fiala Demokraták Szövetségének szóvivője az esti órákban a következő szövegű táviratot küldte Grósz Károlyhoz és Horváth Istvánhoz:

Tisztelt Miniszterelnök Úr, illetve Tisztelt Belügyminiszter Úr!

Ma délután a rohamrendőrség brutálisan rátámadt békés tüntetőkre. Nőket és kiskorúakat ütlegeltek, többeket elhurcoltak, így Orbán Vikort, a FIDESZ egyik szóvivőjét. Tiltakozunk az erőszak ellen és követeljük a letartóztatottak azonnali szabadon bocsátását!

* *

„Egy rendőrségi közlemény háttere. Mi történt” csütörtök délután a belvárosban?” címmel hosszabb interjú jelent meg ma reggel a kormány lapjában, a Magyar Hírlapban. A belügyminisztérium meg nem nevezett „illetékesei” az események alakulásáért azokat az ellenzéki csoportokat teszik felelőssé, amelyek felerősödtek és — úgymond — „az utóbbi időkben jelentkező társadalmi-gazdasági feszültségeket alkalmasnak ítélik arra, hogy feladják a konszolidált viszonyoknak megfelelő korábbi passzív magatartásukat”. A belügyminisztérium a továbbiakban azt állítja, hogy a rendőrség beszélgetést folytatott a megemlékezések szervezőivel és azok ígéretet tettek arra, hogy igyekeznek elejét venni a tüntetéseknek, de ígéreteiket nem tartották be. Az örökmécsesnél történt rendőri beavatkozás okairól az interjút adó személyek azt mondják, hogy Demszky Gábor — az ellenzék ismert alakja — „összetűzésbe került az egyik rendőrrel, aki az őt ért tettelesen bántalmazás nyomán önvédelemből cselekedett”. A cikk szerint 15 főt kísérték be a rendőrségre, és a Váci utca felé vonuló „50—100 fős fölheccelt tömeg” végül feloszlott „anélkül, hogy további rendőri előállításra került volna sor”.

A Magyar Hírlap cikkével kapcsolatosan Tamás Gáspár Miklós filozófus telefonon elmondta a Magyar Október Tájékoztató szolgálatnak, hogy a rendőrségnek tett állítólagos ígéretekről nem tud, viszont szerdán nála is jártak nyomozók és szavaikból azt vette ki, hogy nem fognak beavatkozni a megemlékezésekbe, ha azok békésen és gyorsan zajlanak le. Tamás Gáspár azonban végül is csak a „Barátaim” és a „Ma” szavakat tudta elmondani beszédéből az örökmécsesnél, mert karját hátracsavarták, majd ezután közvetlen közelről könnygázt fecskendeztek a szemébe. Az eljárás — mondotta — jellemzi az egész nap gyávaságát és brutalitását. A rendőrség nyilvánvalóan új utasításokat kapott — folytatta nyilatkozatát az író — és felmerül a kérdés, hogy a tudatos provokáció milyen erők kezére játszik, kik akarják rákényszeríteni az új vezetést, hogy eredeti szándékainál is despotikusabban politikat folytasson. A Magyar Hírlap közleménye számos valótlan állítást tartalmaz a tüntetők számáról, az események lefolyásáról és a rohamrendőrség akcióiról egyaránt, és nem először fordulnak ahhoz a magyarázathoz, hogy Demszky Gábor „megtámadta” volna a rendőröket s azok csak „önvédelemből” bántalmazták őt. Az új vezetést valóban reformpárti szárnyának — ha van ilyen — most lépnie nyilatkoznia kell, el kell határolnia magát ettől az akciótól, különben soha senki nem fog hinni szavuknak. Nyers Rezső azt mondta, hogy a Politikai Bizottság ezentúl sokszínű lesz, sok hangon fog beszélni. Várjuk az eltérő hangokat — fejeződik be Tamás Gáspár nyilatkozata.

Hasonlóképpen nyilatkozott Kis János, a Beszélő szerkesztője is. „Ha a hatóságok nem döbbenek rá, hogy az ilyen akciók elvették a hatásukat és a helyzet elmerésítésén kívül semmi más nem eredményezhetnek, akkor nagyon rossz következményektől kell tartanunk” — mondotta. Fodor Gábor, a Fiala Demokraták Szövetségének egyik szóvivője „példátlan brutalitású rendőri akciónak” ne-

(Folytatás a 8. oldalon)

TÜNTETÉSEK BUDAPESTEN

(Folytatás az 5. oldalról)

vezte a történeteket. Molnár Tamás, az INCONNU csoport tagja — a külföldi sajtóról beszélve — képtelenségnek nevezte, hogy „egyszerűen mindenki azt szuggerálja, hogy ezzel a kormánnyal lehet tárgyalni“.

A FIDESZ szóvivői tegnap este nyilatkozatot adtak ki: „A reformpárti új magyar vezetés — mondja a nyilatkozat — hosszú évek óta nem látott rendőrterrorral mutatkozott be az ország népének, 1988. június 16-án az 56-os forradalomra és Nagy Imre halálára emlékező békés felvonulókat megtámadta a rendőrség. A Batthyány-örökmécsesnél és a Magyar Televízió előtt rohantak rá az emberekre — öregekre és gyerekekre válogatás nélkül. A Vörösmarty téren különlegesen képzett alakulatok hajtottak a tömegbe az adófizetők pénzéből vásárolt Yamaha motorjaikkal, többszáz turista szeme láttára. A magyarországi független csoportok, szövetségek és minden jóérzésű magyar állampolgár nevében tiltakozunk a brutális erőszak ellen. Felhívjuk a világ közvéleményét, hogy tiltakozzék velünk. Felhívjuk Nyugat-Európa kormányait, hogy hivatalosan kérjék számon a magyar kormányon ígéreteit. Ne vegyék komolyan a propagandát, mely változásokat ígér. A hatalom most bebizonyította, hogy egyelőre csak szavakban törekszik a konszenzusra, a valóságban gumibot és könnygáz a két eszköz, mellyel egyengeti a kibontakozás programját“. A FIDESZ szóvivőinek nyilatkozata végül felkéri az Amerikai Egyesült Államok kormányát, hogy „ne hagyja szó nélkül az emberi jogokat sárba tipró, a legsötétebb ötvenes éveket idéző intézkedést“.